Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0524U000405

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 21-11-2024

Статус: Запланована

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Гуменчук Анатолій Васильович
2. Anatolii Humenchuk

Кваліфікація: к. і. н., доц., 26.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор наук

Аспірантура/Докторантура: ні

Шифр наукової спеціальності: 27.00.03

Назва наукової спеціальності: Книгознавство, бібліотекознавство, бібліографознавство

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 12-12-2024

Спеціальність за освітою: Бібліотекознавство та бібліографія

Місце роботи здобувача: Коледж хореографічного мистецтва "Київська муніципальна академія танцю імені Сержа Лифаря"

Код за ЄДРПОУ: 30382088

Місцезнаходження: вул. Данькевича, 4-А, Київ, 02232, Україна

Форма власності: Комунальна

Сфера управління: Держадміністрація

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 64.807.02

Повне найменування юридичної особи: Харківська державна академія культури

Код за ЄДРПОУ: 30036001

Місцезнаходження: Бурсацький узвіз, 4, Харків, Харківський р-н., 61057, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Харківська державна академія культури

Код за ЄДРПОУ: 30036001

Місцезнаходження: Бурсацький узвіз, 4, Харків, Харківський р-н., 61057, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство культури України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 20.15

Тема дисертації:

1. Вища бібліотечно-інформаційна освіта: еволюційні трансформації та закономірності розвитку

2. Higher Library and Information Education: Evolutionary Transformations and Patterns of Development

Реферат/анотація:

1. Дисертацію присвячено розробці теоретико-методологічних засад модернізації системи вищої бібліотечно-інформаційної освіти України в умовах євроінтеграції та цифровізації суспільства. Її результати і висновки утворюють цілісне вчення щодо ефективного вирішення стратегічно важливої проблеми підвищення якості підготовки фахівців для інформаційної галузі України, що має не лише загальнопрофесійне, але й важливе соціокультурне значення. Досліджено еволюцію наукових поглядів на проблеми вдосконалення підготовки бібліотечних фахівців та особливості інституціоналізації складових системи вищої бібліотечної освіти в Україні, установлено рівень теоретичної розробленості теми. Відтворення історіографії наукової думки щодо інституціоналізації складових системи вищої бібліотечної освіти в Україні дозволило визначити три етапи розробки проблем удосконалення підготовки бібліотечних кадрів: початковий (1904–1990 рр.), у процесі якого поступово узагальнювався досвід роботи перших профільних навчальних закладів; системних теоретичних узагальнень (1991–2014 рр.), у процесі якого проводилися ґрунтовні наукові дослідження, спрямовані на розроблення концептуальних моделей

підвищення якості бібліотечно-інформаційної освіти; модернізаційних трансформацій (2014 р. — понині), на якому обґрунтовуються інноваційні вектори перебудови ступеневої бібліотечно-інформаційної освіти в умовах цифровізації та євроінтеграції. Уведено до наукового обігу інформаційної професіології нові ідеї про особливості та вектори модернізації сучасної системи вищої ступеневої бібліотечно-інформаційної освіти як складової європейського освітнього та цифрового комунікаційного простору. Обґрунтовано, що на сучасному етапі розвитку системи вищої бібліотечно-інформаційної освіти України найважливішими факторами впливу на темпи й напрями її модернізації є інформаційна та культурна політика держави, інтеграція вищої освіти України до європейського освітнього простору, глобальна цифровізація та інтернетизація документально-комунікаційної сфери; прискорення темпів передачі інформації, принципово нові обсяги освітньої аудиторії, яка може навчатися онлайн, виникнення нових каналів промоції й надання освітніх послуг, масовізація та віртуалізація вищої освіти, широкомасштабна російська військова агресія проти України. Розроблено періодизацію виникнення та розвитку системи вищої бібліотечної освіти в Україні, яка має п'ять основних етапів: зародження на теренах України (XIX — початок XX ст.); становлення державної централізованої системи вищої бібліотечної освіти (1930–1960-ті рр.); інституціоналізації регіональних бібліотечних наукових шкіл як основи фундаменталізації вищої бібліотечної освіти (1970–1990-ті рр.); диверсифікації освітніх напрямів підготовки бібліотечно-інформаційних фахівців в умовах інформатизації суспільства (2000–2020 рр.); модернізації системи вищої бібліотечно-інформаційної освіти під впливом євроінтеграційних та цифрових трансформацій (2021 — понині). Важливим результатом еволюції системи вищої бібліотечної освіти в Україні є сформованість потужних регіональних освітньо-наукових бібліотекознавчих шкіл (харківської, київської, рівненської, львівської), функціонування яких створює інституціональну та когнітивну інфраструктуру для відтворення кадрового ресурсу науковопедагогічної діяльності в галузі інформаційної, бібліотечної та архівної справи. Узагальнено світовий досвід розвитку бібліотечно-інформаційної освіти, який свідчить про діалектичну взаємозалежність процесів універсалізації контенту освітніх програм та поглиблення їх гнучкості, варіативності, що забезпечує конкурентоспроможність та затребуваність фахівців на ринку праці в умовах цифрової конвергенції складових системи документальних комунікацій суспільства. Доведено, що диверсифікація профілів освітніх програм підготовки бібліотечних фахівців залежить також від національних особливостей та культурних традицій країни, ступеня демократизації її системи підготовки кадрів вищої кваліфікації. Виявлено закономірності розвитку системи вищої бібліотечної освіти: ускладнення змісту та диверсифікації спеціалізацій підготовки бібліотечних фахівців, збереження бібліотекознавчої складової та посилення міждисциплінарності змісту освіти в умовах цифрової конвергенції. Удосконалено терміносистему предметної сфери «бібліотечна професіологія» через уточнення сутності понять «цифровий бібліотекар», «цифрові компетентності бібліотечного фахівця», «складові цифрової культури бібліотечного фахівця». Обґрунтовано, що зміст підготовки фахівців зорієнтований на модель бібліотеки майбутнього, діяльність якої буде визначатися синтезом соціальних, мобільних та хмарних технологій, новітніми видами аналітики, пов'язаними з обробкою великих даних та штучним інтелектом, інноваційними освітніми й інтелектуальними ландшафтами, збереженням національного культурного надбання.

2. The dissertation is devoted to the theoretical and methodological foundations' development of the higher library and information education of Ukraine system modernization in the conditions of the European integration and society's digitalization. Its results and conclusions form a coherent doctrine on the effective strategically important problem's solution of the specialists for the information industry of Ukraine training quality improvement, which is not only of general professional, but also of great social and cultural importance. The work studied the scientific views evolution on the problems of the library specialists training improvement and the peculiarities of the system of higher library education in Ukraine components institutionalization, with the level of the topic's theoretical development been established. The reproduction of the scientific opinion's historiography regarding the institutionalization of the higher library education in Ukraine system's components made it possible to identify three stages of developing the library staff training problems improvement: the initial one (1904–1990), which gradually generalized the experience of the first specialized educational institutions; the stage of systematic

theoretical generalizations (1991–2014), during which there was conducted a thorough scientific research aimed at developing conceptual models for improving the quality of library and information education; the stage of modernization transformations (2014 — till present), which substantiated the innovative vectors of restructuring levels in library and information education in the conditions of digitalization and European integration. New ideas about the features and vectors of the modern system of higherlevel library and information education modernization as a component of the European educational and digital communication space are introduced into the scientific circulation of library professions. It is substantiated that at the current stage of the higher library and information education of Ukraine system's development, the most important factors influencing the pace and direction of its modernization are the information and cultural policy of the state, the integration of higher education of Ukraine into the European educational space, global digitization and internetization of the document and communication sphere; acceleration of the information transmission pace, fundamentally new amount of the educational audience that can study online, the emergence of new promotion channels and the provision of educational services, massification and virtualization of the higher education, a large-scale Russian military aggression against Ukraine. There is developed a five main stage periodization of the higher library education in Ukraine system's emergence and development: the stage of its inception on the territory of Ukraine (XIX — beginning of XX century); the stage of the higher library education state centralized system's formation (1930–1960s); the stage of the regional library scientific schools' institutionalization as the basis of the higher library education's fundamentalization (1970–1990s); the stage of diversification of educational directions for the library and information specialists training in the conditions of the society informatization (2000–2020s); the stage of the higher library and information education system modernization under the influence of the European integration and digital transformations (2021 — till now). An important result of the higher library education in Ukrain e system's evolution is the formation of powerful regional educational and scientific librarianship schools (Kharkiv, Kyiv, Rivne, Lviv), the functioning of which creates an institutional and cognitive infrastructure for the preparation of qualified staff for scientific and pedagogical activities in the field of information, library and archival sciences. The summarized global experience of the library and information education development testifies to the dialectical interdependence of the processes of universalizing the educational programs' content and deepening their flexibility, variability, which, in the conditions of the society documentary communications system components' digital convergence, ensures specialists' competitiveness and demand on the labor market. It is proven that the profiles' diversification of the educational programs for training librarians also depends on the national characteristics and cultural traditions of the country, the degree of democratization of its highly qualified staff training system. The work reveals regularities of the higher library education system's development: the complexity of the specializations' content and diversification of the library specialists training, the preservation of the library science component and the strengthening of the education content's interdisciplinary nature in the conditions of digital convergence.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- 1. Гуменчук А. В. Вища бібліотечно-інформаційна освіта: еволюційні трансформації та закономірності розвитку : монографія / А. В. Гуменчук. Київ : Видавництво Ліра-К, 2024. 284 с.

- 2. Economic Effectiveness of State Policy in Reforming Higher Library and Information Education in Ukraine / Byrkovych, T.; Humenchuk, A.; Kobyzcha, N.; Akimova, L.; Grinberg, L.; Akimov, O. // Economic Affairs (New Delhi), 2023, 68(1), pp. 599-616. DOI 10.46852/0424-2513.1.2023.28 (Scopus)
- 3. PR-Management and Branding of Media Channels with the Application of Social Networks / Tatiana Shalman, Viktoriia Dobrianska, Marianna Kokhan, Khrystyna Pletsan, Anatolii Humenchuk // International Journal of Computer Science and Network Security, VOL. 21 No. 7, July 2021. P. 70–76. DOI:10.22937/IJCSNS.2021.21.7.8 (WOS)
- 4. Conceptual and Innovative Approaches of Higher Education Institutions (Heis) to the Model of Training A Successful Specialist Formation During a Covid Pandemic / Ihor Bondar, Anatolii Humenchuk, Yurii Horban, Liliia Honchar, Oksana Koshelieva // Journal of Management Information and Decision Sciences. 2021, VOL. 24(3), pp. 1-8 (Scopus)
- 5. Humenchuk, A., Michanyn, N., Novalska, T., & Trach, O. Strategy of the Scientific Educational Libraries of Ukraine Network Digitalization // 2nd International Workshop on Control, Optimisation and Analytical Processing of Social Networks (COAPSN-2020), Lviv, Ukraine, May 21, 2020. Lviv, 2020. pp. 237–246. URL: https://ceur-ws.org/Vol-2616/paper20.pdf (Scopus)
- 6. Гуменчук А. В. Інноваційні вектори розвитку вищої бібліотечно-інформаційної освіти Канади // Вісник Харківської державної академії культури. 2023. № 63. С. 88–104.
- 7. Гуменчук А. В. Вища бібліотечна освіта в країнах Латинської Америки // Вісник Харківської державної академії культури. 2022. Вип. 62. С. 72–85.
- 8. Гуменчук А. В. Вплив Шіалі Ранганатана на розвиток вищої бібліотечної освіти Індії // Вісник Книжкової палати. 2022. № 9. С. 49–52.
- 9. Гуменчук А. В. Зародження та розвиток ступеневої бібліотечно-інформаційної освіти на Африканському континенті. Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2022. № 3. С. 93–99.
- 10. Гуменчук А. В. Історичні трансформації системи вищої бібліотечної освіти в Польщі // Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук. 2022. № 9. С. 116–124.
- 11. Гуменчук А. В. Критерії якості європейської системи вищої бібліотечно-інформаційної освіти // Вісник Книжкової палати. 2022. № 6. С. 7–12.
- 12. Гуменчук А. В. Система вищої бібліотечної освіти в США: традиції та новації. Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2022. № 1. С. 111–117.
- 13. Гуменчук А. В. Сучасні тенденції розвитку системи вищої бібліотечно-інформаційної освіти в Німеччині // Вісник Харківської державної академії культури. 2022. Вип. 61. С. 50–61.
- 14. Гуменчук А. В. Французька модель вищої бібліотечно-інформаційної освіти: когнітивні та організаційні особливості // Вісник Книжкової палати. 2022. № 1. С. 47–52.
- 15. Гуменчук А. В. Особливості розбудови системи вищої бібліотечноінформаційної освіти в країнах Азії // Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук. 2022. № 10. С. 137–150.
- 16. Гуменчук А. В. Міжнародні вимоги до гармонізації освітніх програм підготовки фахівців у галузі бібліотекознавства та інформаційних наук // Вісник Харківської державної академії культури. 2021. Вип. 59. С. 33–43.
- 17. Гуменчук А. В. Напрями модернізації вищої бібліотечної ос віти в КНР // Вісник Харківської державної академії культури. 2021. Вип. 60. С. 89–99.
- 18. Гуменчук А. Система цифрових компетентностей Бібліотекаря 4.0 // Вісник Книжкової палати. 2020. № 2. С. 23–28.
- 19. Гуменчук А. Складова цифрової культури бібліотечного фахівця // Український журнал з бібліотекознавства та інформаційних наук. 2020. Вип. 5. С. 96–105.
- 20. Гуменчук А. В. Цифровізація як детермінанта трансдисциплінарності вищої бібліотечно-інформаційної освіти // Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія. 2020. Вип. 3. С. 5–12.
- 21. Гуменчук А. В. Модель інтелектуалізації вищої бібліотечно-інформаційної освіти // Вісник Харківської державної академії культури. 2019. Вип. 55. С. 70–81.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Планується до впровадження

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Комова Марія Василівна

2. Mariia Komova

Кваліфікація: д. соц. ком., професор, 27.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Львівська політехніка"

Код за ЄДРПОУ: 02071010

Місцезнаходження: вул. Степана Бандери, буд. 12, Львів, 79013, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Збанацька Оксана Миколаївна

2. Oksana Zbanatska

Кваліфікація: д. соц. ком., доцент, 27.00.03

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Приватний вищий навчальний заклад "Київський університет культури"

Код за ЄДРПОУ: 31028309

Місцезнаходження: вул. Чигоріна, буд. 20, Київ, 01042, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Біловус Леся Іванівна

2. Lesia Bilovus

Кваліфікація: д. і. н., професор, 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Західноукраїнський національний університет

Код за ЄДРПОУ: 33680120

Місцезнаходження: вул. Львівська, буд. 11, Тернопіль, Тернопільський р-н., 46009, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Соляник Алла Анатоліївна
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Соляник Алла Анатоліївна
Відповідальний за підготовку облікових документів	Заклінська Юлія Михайлівна
Реєстратор	УкрІНТЕІ
Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності	Юрченко Тетяна Анатоліївна